

13.6.2022

VN/4326/2022
VN/4326/2022-MMM-18

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Maa- ja metsätalousministeriön lausunto uusiutuvan energian direktiiviehdotusta koskevasta valtioneuvoston jatkokirjelmästä eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Maa- ja metsätalousministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1999 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/70/EY muuttamisesta siltä osin kuin on kyse uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä, sekä neuvoston direktiivin (EU) 2015/652 kumoamisesta.

Maa- ja metsätalousministeriön näkökulmasta uusiutuvan energian direktiiviin tehdyissä muutoksista merkittävimpiä ovat metsäbiomassan kestävyyskriteereihin esitetyt muutokset. Maa- ja metsätalousministeriö pitää valtioneuvoston kirjelmässä esitettyä Suomen kantaa pääsääntöisesti hyvin laadittuna ja nostaa esiin erityisesti seuraavia näkökohtia:

Metsäbiomassojen osalta maa- ja metsätalousministeriö pitää erittäin hyvänä voimassa olevaan direktiiviin (RED II) sisältyvää **riskiperusteista arviointimallia** (risk-based approach). Pidämme tärkeänä, että em. tarkastelutapa säilyi metsäbiomassojen kestävyden arvioinnin pääelementtinä myös RED III-direktiivissä (artikla 29). Riskiperusteisen arviointimallin keskeinen ominaisuus on jäsenvaltioiden mahdollisuus käyttää kestävyden osoittamisessa maatason lainsäädäntöä ja järjestelmiä, kuten Suomessa kansallista metsälakia, ympäristölainsäädäntöä ja esimerkiksi metsien inventointia. Tällöin voidaan huomioida kansallisesti kestävä metsätalouden erityispiirteet ja vastaavasti varmistaa kussakin maassa olosuhteiden mukaan tärkeimmät ja toisaalta riittävän yksityiskohtaiset metsänhoidon vaatimukset. Riskiperusteisen arviointimallin etu on myös, että energiakäyttöön päätyvien jakeiden valvonta ja seuranta voidaan toteuttaa tehokkaasti osana muuta kansallista kestäväan metsänhoitoon ja metsälainsäädäntöön liittyvää valvontaa ja hallintoa.

Maa- ja metsätalousministeriö tukee valtioneuvoston kirjelmässä esitettyä kantaa, eli kannattaa riskiperusteisen arviointimallin IV-kohtaan tehtyjä muutoksia. Muutokset ovat parannus komission alkuperäiseen esitykseen verrattuna. Maa- ja metsätalousministeriön mielestä olisi lisäksi tullut korostaa vielä vahvemmin, että kriteerin täyttämiseen listattujen keinojen pitäisi olla vielä selkeämmin esimerkinomaisia. Kun otetaan huomioon vaatimukset siitä, miten yksittäisten maiden edellytetään täyttävän riskiperusteisen arviointimallin vaatimukset, kohdan IV lisäysten yksityiskohtaisuutta ei voida pitää perusteltuna. Esimerkiksi Suomen metsälainsäädäntöön ei

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

ole mielekästä sisällyttää pykälää, jonka mukaan ikimetsiä ei pidä muuttaa plantaasimetsiksi, koska Suomessa tai yli päänsä EU:n pohjoisimmassa jäsenmaissa ei ole plantaaseja. Periaatteessa kohdan IV-vaatimusten täyttäminen kuitenkin edellyttää, että kyseiset asiat on sisällytetty kansalliseen metsälainsäädäntöön. Tämä on yksi esimerkki, jonka perusteella voidaan todeta, että kriteerin täyttämiseen listattujen keinojen pitäisi olla esimerkinomaisia.

Komission ehdotuksessa RED III-direktiivissä esitettiin, että tietyiltä **kielletyiltä alueilta eli nk. no go-alueilta tulevat** metsäbiomassaerät rajattaisiin kestävämmiksi energiantuotannossa. Käytännössä muutoksessa olisi ollut kyse siitä, että nykyisen kansalliseen metsälainsäädäntöön ja seurantarjestelmiin nojautuvan tarkastelun päälle olisi lisätty yksittäisiä eräkohtaisesti tarkasteltavia seikkoja. Maa- ja metsätalousministeriö kannattaa neuvoston esittämää muutosta kiellettyjen alueiden tarkastelun viemisestä riskiperusteisen arviointimallin sisälle eli arviointimallin kuudenneksi kohdaksi. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että myös kyseiset näkökohdat kestävyuden turvaamiseksi voidaan parhaiten turvata kunkin maan kansallisella metsälainsäädännöllä, -suosituksilla sekä seurantarjestelmillä. Jos voimassaolevan riskiperusteisen arviointimallin päälle olisi lisätty eräkohtaisesti tarkasteltavia tietoja esimerkiksi yksittäisten metsähake-erien alkuperästä, olisi hallinnollinen taakka lisääntynyt väistämättä.

Alkuperäisessä direktiiviehdotuksessa ehdotettiin kiinteitä biomassapolttoaineita käyttävien **laitosten kokonaislämpötehorajan alentamista 20 MW:sta 5 MW:iin**. Neuvoston käsittelyssä esitetty muutos laitosten kokorajan nostamisesta 10 MW on kannatettava muutos, ja tuemme myös tätä koskevaa valtioneuvoston kantaa.

Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä **puun ohjautumista korkeimman jalostusarvon käyttöön** (kaskadiperiaate), kuten myös sitä, että jalostuskelpoista puuta ei ohjata tukipolitiikalla energian tuotantoon tai muuten vääristetä puumarkkinoita tukipolitiikalla. Koska teollisuuden rakenne, metsänhoidon käytännöt, kunkin maan olosuhteisiin sopivat puulajit ja asetut mitta- ja laatuvaatimukset sekä käyttötarkoitukset vaihtelevat jo EU:n jäsenmaiden välillä huomattavasti, toimivan kaskadikäyttöä koskevan EU-lainsäädännön laatiminen olisi erittäin haastavaa. Pahimmillaan kaskadivaatimukset voisivat johtaa myös erilaisten kiinteiden puupolttoaineiden kuten kuoren, sahanpurun, teollisuuden tähdehakkeen, hakkuutähteiden, pieniläpimittaisen puun käytön tarpeettomaan rajaamiseen tai muuten epätarkoituksenmukaiseen lisääntelyyn. Direktiiviehdotus sisälsi kaskadiperiaatteen osalta säädösvallan siirron komissiolle. Maa- ja metsätalousministeriö kannattaa neuvoston esittämää muutosta siitä, että kaskadiperiaatetta koskeva delegoitu säädösvalta komissiolle on poistettu ehdotuksesta. Maa- ja metsätalousministeriö yhtyy valtioneuvoston kantaan asiassa. Olemme samaa mieltä myös siitä, että tulee suhtautua varauksellisesti ehdotukseen jäsenvaltioiden ilmoitusvelvollisuudesta kaikista kaskadiperiaatteen soveltamista koskevista poikkeamisista. Ehdotus on osin epätasällinen, erityisesti ilmoitusvelvollisuuden soveltamislaajuuden osalta, ja näin haastavaa toteuttaa. Poikkeamiin liittyvän julkisen lausuman juridinen merkitys jää epäselväksi, kuten esim. milloin ja millaisista poikkeamista tulisi ilmoittaa.

Maa- ja metsätalousministeriö yhtyy valtioneuvoston kantaan siinä, että metsäteollisuuden tähde- ja jätevirtojen lisäksi myös muiden metsätalouden yhteydessä syntyvät tähteet sekä esimerkiksi metsänhoitotöiden yhteydessä kerätystä pienpuusta valmistetun metsähakkeen käyttö tulee säilyä uusiutuvana energiana. Kanta viittaa erityisesti Euroopan parlamentissa viime kuukausina valmisteltuihin muutosesityksiin.

Maa- ja metsätalousministeriö on suhtautunut kriittisesti siihen, että **kasvihuonekaasupäästövähennystä** koskevaa kriteeriä kiristettäisiin takautuvasti. Korostamme bioenergiaan tehtyjen investointien toiminta-edellytyksiä, sillä energiaomavaraisuutta tulisi parantaa ja tuontiriippuvuutta fossiilisista polttoaineista vähentää. Lähtökohtaisesti kasvihuonekaasupäästövähennyksiin liittyviä muutoksia ei tulisi tehdä takautuvasti, eikä niillä saisi vaikuttaa kohtuuttomasti jo toimivien laitosten toimintaan. Kasvihuonekaasupäästövähennemän vaatimukseen on neuvoston esittämässä versiossa biomassapolttoaineita käyttävien tuotantolaitosten osalta tehty lukuisia muutoksia. Muutokset ovat tehneet vähenemävaatimuksesta monimutkaisen kokonaisuuden ja ne voivat mahdollisesti johtaa toimeenpanovaiheessa tulkintavaikeuksiin. Esimerkiksi biomassapolttoaineita hyödyntäville laitokselle on säädetty neuvoston puheenjohtajanehdotuksessa viisi erilaista khk-vähennemävaatimusta, joiden soveltamiseen vaikuttaa laitoksen koko ja käynnistymisajankohta. Kriteeriä tulee ehdottomasti selkiyttää.

Maatalouden biomassojen kestävyyskriteerien osalta valtioneuvoston kannassa ei ole muutoksia verrattuna aiempaan (U 59/2021 vp). Maatalousbiomassojen energiakäyttöön liittyvien sääntöjen osalta uusi direktiiviehdotus ei tuonut merkittäviä muutoksia Suomessa oleviin käytäntöihin verrattuna. Biokaasun ja metaanin liikennekäytössä otetaan käyttöön uusi, kaasun virtausnopeuteen perustuva mittaustapa. Alustavien

arvioiden mukaan se ei kuitenkaan muuta sovellettavia raja-arvoja, vaan entiset lämpötehoon perustuvat raja-arvot on muunnettu sellaisenaan uuden mittaustavan vastaaviksi arvoiksi.

Maa- ja metsätalousministeriön näkökulmasta on kuitenkin huolestuttavaa, että neuvoston käsittelyssä on tehty lukuisia muutoksia komission ehdotukseen, jonka mukaan biopolttoaineiden ja biomassapolttoaineiden raaka-aineina käytettäville jätteille ja tähteille, joita ei ole lueteltu direktiivin liitteessä IX ja jotka sopivat käytettäväksi ruoka- ja rehuketjussa. Niille tulisi jatkossa kohdistaa mm. viljelyn ja keräilyn päästöjä lähimmän verrokkituotteen mukaisesti. Neuvoston puheenjohtajan muutosehdotuksen mukaan kriteeri koskee biopolttoaineiden ja bionesteiden tähteitä, jotka syntyvät ruoka- ja rehukasvien käsittelyssä. Näitä edellä mainittuja tähteitä tulee jatkossa kohdella sivutuotteina. Käytännössä tämä tarkoittaa, että edellä mainituille raaka-aineille tulee kohdistaa alkutuotannon päästöjä, kuten esim. viljelyn ja keräilyn päästöjä. Vaikka maatalousbiomassojen käyttömäärät ovat Suomessa liikenteen biopolttoaineiden tuotannossa vähäisiä, maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan muutos on periaatteellisesti huolestuttava, sillä se lisäisi merkittävästi toimijoiden ja viranomaisten hallinnollista taakkaa.

REPowerEU -suunnitelman osalta maa- ja metsätalousministeriö yhtyy valtioneuvoston kantaan lupamenettelyjen ja muiden hallinnollisten menettelyjen osalta ml. uusiutuvan energian ydinkehittämisalueiden määrittelyn osalta. REPowerEU -suunnitelman tavoite lupamenettelyjen joustavoittamiseksi on kannatettava. Valtioneuvoston kannan mukaisesti korostamme, että jäsenvaltioille tulee myös jatkossa jättää riittävästi liikkumavaraa menettelyjen kehittämiseen ja nopeuttamiseen, jotta kansallinen sääntely ja alueiden erityispiirteet voidaan ottaa asianmukaisesti huomioon. Pidämme perusteltuina varauksellisia kantoja siihen, että direktiivissä otettaisiin käyttöön uusiutuvan energian periaate erittäin tärkeänä yleisenä etuna ja nk. ydinkehittämisalueiden nimeäminen.

Liitteet

Jakelu Maa- ja metsätalousvaliokunta

Tiedoksi